

Sprovedeno od strane:

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Република Србија
МИНИСТАРСТВО
ОМЛАДИНЕ
И СПОРТА

Simpozijum „Zajednička vizija –zapošljavanje mladih u Srbiji“

Nacionalni dijalog za najbolja rešenja

Nemačka organizacija za međunarodnu saradnju GIZ realizuje u Srbiji novi projekat „Podsticanje zapošljavanja mladih“ u saradnji sa Ministarstvom omladine i sporta, uz podršku Ministarstva prosvete, Ministarstva privrede i Ministarstva rada. Cilj projekta je da se unaprede uslovi za bolje pozicioniranje mladih na tržištu rada, kompanijama omogući veća dostupnost potrebnih kadrova i podstakne preduzetništvo u Srbiji. Projekat je inicirao nacionalni stručni dijalog kroz diskusiju velikog broja stručnjaka iz različitih oblasti na upravo završenom međunarodnom simpozijumu „Zajednička vizija – zapošljavanje mladih u Srbiji“.

Da li je nedovoljno poverenje u sposobnost mladih da donose odgovorne odluke u Srbiji veći problem od nedostatka finansijske podrške za njihove poslovne ideje? Gde su mogućnosti za bolje međusobno razumevanje i saradnju između državnih institucija, obrazovnih ustanova, poslodavaca i mladih radi zajedničkog interesa da se obezbedi održivi rast i zapošljavanje? Zašto je važno u postizanju tog cilja dobro „izmeriti“ šta su dometi lične inicijative, odgovornost pojedinca, konkretne obrazovne institucije i kompanije, a šta uloga i odgovornost države u stvaranju povoljnog i podsticajnog društvenog i ekonomskog ambijenta?

Ovo su samo neke od tema o kojima se diskutovalo na simpozijumu „Zajednička vizija –zapošljavanje mladih u Srbiji“, održanog 22. i 23. septembra u Beogradu. Stručni skup je organizovala Nemačka organizacija za međunarodnu saradnju GIZ povodom pokretanja Nacionalnog dijaloga za podsticanje zapošljavanja mladih u Srbiji, okupivši na jednom mestu predstavnike nadležnih ministarstava, domaće i svetske stručnjake za reformu obrazovnih politika u skladu sa potre-

bama tržišta i predstavnike nevladinih organizacija koje se bave ovom problematikom. U stručnom dijalogu su aktivno učestvovali i makroekonomski eksperti Fiskalnog saveta Republike Srbije, predstavnici privrednih udruženja i renomiranih kompanija koje posluju u Srbiji, kao i uspešni mladi preduzetnici, predstavnici udruženja mladih i nezaposlenih mladih.

Na skupu je predstavljen novi projekat „Podsticanje zapošljavanja mladih“, koji pod pokroviteljstvom nemačkog Saveznog ministarstva za privrednu saradnju i razvoj (BMZ) sprovodi GIZ u saradnji sa Ministarstvom omladine i sporta, uz podršku Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, Ministarstva privrede i Ministarstva rada, zapošljavanja, boračkih i socijalnih pitanja, s ciljem da se značajno poboljšaju uslovi za zapošljavanje i samozapošljavanje mladih u Srbiji.

Projekat inicira stručni Nacionalni dijalog za podsticanje zapošljavanja mladih ljudi, koji će preporuke, iskustva i znanja stečena u toku sprovođenja projekta integrisati u politički dijalog u okviru Nemačko-srpske inicijative za održivi rast i zapošljavanje.

„Istovremeno, mlada osoba će biti u žiži aktivnosti svih učesnika projekta. Mladi će biti podrška svojim vršnjacima i prenosioci ključnih poruka i iskustava o mogućnostima i načinima da se dođe do posla, i najmerodavniji u oceni koliko su ponuđena rešenja tokom realizacije projekta uspela da im omoguće bolju perspektivu za zapošljavanje“, istakla je Marija Radovanović, viša menadžerka GIZ projekta „Podsticanje zapošljavanja mladih“.

Prema njenim rečima, simpozijum je organizovan sa namerom da se kroz razmenu iskustava svih učesnika i na osnovu veoma uspešnih rezultata GIZ-ovih projekata „Profesionalna orijentacija u Srbiji“, „Jačanje struktura za osnaživanje i participaciju mladih u Srbiji“ i „Reforma srednjeg stručnog obrazovanja u Srbiji“, definišu najefikasniji mehanizmi za strateško povezivanje svih socijalnih partnera na različitim nivoima, radi boljeg usklađivanja ekonomske i obrazovne politike. Cilj je da se unaprede uslovi za bolje pozicioniranje mladih na tržištu rada, kompanijama omogući veća dostupnost potrebnih kadrova i podstakne preduzetništvo u Srbiji.

Državne mere

Koliko je ovakva inicijativa neophodna i važna, potvrdili su i najaktuelniji podaci o ekonomskom položaju mladih u Srbiji, koje su na konferenciji saopštili predstavnici vladinog i nevladinog sektora. Trenutno, stopa nezaposlenosti među mladima uzrasta od 15 do 24 godine premašuje 48 odsto, neaktivnih na tržištu rada je više od 79 odsto, 20 odsto njih je socijalno isključeno, a čak tri četvrtine od ukupno nezaposlenih mladih je dugoročno nezaposleno. Istovremeno, rizik od siromaštva u Srbiji je prošle godine premašio 25 odsto, a među najranjivijim grupama su mladi u ruralnim sredinama, od kojih je tek petina zaposlena u nepoljoprivrednim sektorima, dok o dostupnosti obrazovanja govori i podatak da je viskoobrazovano samo 7 odsto ruralnog stanovništva.

Prema rečima Vesne Vidojević iz Ministarstva omladine i sporta, najveći problemi u prelasku mladih iz sveta obrazovanja u svet rada su nesukladenost obrazovnog sistema sa potrebama tržišta rada, nedostatak profesionalnog iskustva i nedovoljna obaveštenost mladih o kretanjima na tržištu rada. Prepreke su i nedovoljna institucionalna saradnja sa privredom, nespremnost mladih da se sele zbog posla, kao i nedostatak podrške preduzetništvu. Stoga je povećanje zaposlenosti i zapošljivosti mladih jedan od prioriteta Nacionalne strategije za mlade u periodu od 2015. do 2025. godine, u kojoj su detaljno razrađene aktivne mere za prevazilaženje uočenih problema, objasnila je Vidojević.

Podsticanje zapošljavanja mladih u ekonomski otežanim uslovima je i u fokusu Nacionalnog akcionog plana zapošljavanja za 2015. godinu, istakla je Jelena Vasić iz Ministarstva rada, zapošljavanja, boračkih i socijalnih pitanja. Mere sadržane u ovom dokumentu kreirane su na osnovu ocene da mladi u Srbiji predstavljaju teže zapošljiva lica i spadaju među pet kategorija radno sposobnog stanovništva za čije zapošljavanje država obezbeđuje subvencije poslodavcima.

Bolja startna pozicija mladih na tržištu rada je prioritet i u sistemu obrazovanja, potvrdila je Snežana Marković iz Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, kroz sinhronizaciju aktivnosti u obrazovnom sistemu, aktivnih mera zapošljavanja i podsticanja preduzetništva. Ona je naglasila važnost razvijanja inicijative kod mladih i drugih veština preduzetničkog načina razmišljanja kroz nastavne programe, na čemu će se raditi u saradnji sa Ministarstvom privrede koje je donelo Strategiju za podršku razvoju malih i srednjih preduzeća, preduzetništva i konkurentnosti do 2020. godine. Marković je najavila i još intenzivniju saradnju srednjih stručnih škola sa privredom po modelu kooperativnog obrazovanja, koji GIZ razvija u Srbiji kroz projekat „Reforma srednjeg stručnog obrazovanja“.

Govoreći o mogućnostima uvođenja elemenata dulanog obrazovanja u Srbiji, profesor Dieter Euler je istakao da su pokušaji nekih drugih zemalja da u celini prekopiraju dualni model kakav se sprovodi u Nemačkoj, Austriji ili Švajcarskoj završili nespehom. U tim zemljama dualni sistem se razvijao decenijama i integralni je deo ekonomije, društvenih i kulturoloških vrednosti tih država. Ono što je zajedničko svim dulanim sistemima je postavljanje strateškog cilja srednjeg stručnog obrazovanja, obezbeđivanje neophodne fleksibilnosti nastavnih planova i programa, kao i mehanizama za razvoj partnerstva, načina finansiranja, uspostavljanja kvaliteta i animiranja učenika. Kao dalje korake u modernizaciji srednjeg stručnog obrazovanja, Euler je naglasio neophodnim uključivanje većeg broja preduzeća u sistem obuke učenika na praksi i njihovo značajnije učešće u kreiranju obrazovnih profila. Aktivnija uloga privrednih udruženja u animiranju kompanija za saradnju sa školama kao i potreba za jačanjem koordinatorske uloge Saveta za srednje stručno obrazovanje su takođe istaknute

Podsticanje preduzetničkog duha

Poslodavci u Srbiji imaju želju da se intenzivnije uključe u saradnju sa obrazovnim institucijama, kroz radnu praksu ali i kreiranje nastavnih programa, s ciljem da se tokom formalnog obrazovanja što više prate novi trendovi na tržištu, potvrdila je Jelena Bulatović, izvršna direktorka Srpske asocijacije menadžera, koja okuplja 300 kompanija sa oko 90.000 zaposlenih. Osim ulaganja u mlade kadrove kroz različite edukativne programe i omogućavanje prakse za učenike i studente, kompanije kroz ovu asocijaciju učestvuju u više projekata za podsticanje zapošljivosti i zapošljavanja mladih, kao i osposobljavanje mladih za sticanje preduzetničkih veština. Bulatović je naglasila da je poslodavcima, osim primenjivih stručnih znanja, veoma važno da mladi izađu iz školskih klupa osposobljeni za inicijativu, samostalno razmišljanje, doživotno učenje i usavršavanje.

Iskustva dobre preduzetničke prakse na simpozijumu je predočila Gordana Danilović Grković, direktorka Poslovno-tehnološkog inkubatora tehničkih fakulteta u Beogradu. Ovaj inkubator, u kome je za nešto više od sedam godina registrovano 50 strat-up firmi iz oblasti visokih tehnologija, pokazao je da preduzetništvo nije samo način da se umanju nezaposlenost kroz samozapošljavanje, već da ima mnogo veći značaj za ukupnu privredu. U firmama koje su započele svoje poslovanje u ovom inkubatoru, trenutno je zaposleno 280 mladih visokoobrazovanih stručnjaka, od kojih 25 povratnika iz inostranstva, a 75 odsto ukupnih prihoda obezbeđuju od izvoza. Prema oceni Gordane Danilović, u mlade i njihove ideje treba imati više poverenja, pružiti im priliku da se značajnije uključe u kreiranje regulative za podsticanje preduzetništva i prenesu svoja iskustva vršnjacima, kako bi ih motivisali da se i sami odvaže na slične korake.

Poverenje u sposobnost mladih da donose odgovorne odluke i prihvatanje njihovog načina razmišljanja je polazna

osnova za njihovu značajniju društvenu i ekonomsku integraciju, uverena je i Dragana Zmijanac, mlada preduzetnica i partnerka u organizaciji Startit, koja se bavi razvojem tehnološkog preduzetništva. Prema njenom mišljenju, neophodno je da se promeni percepcija šta je mladima najvažnije kao podrška: to nije novac, već poverenje u rešenja koja nude za izgradnju društva u kakvom žele da žive. Ova organizacija, koja je stasala uz podršku GIZ-a, do sada je pomogla osnivanje i razvoj oko 100 start-up kompanija iz oblasti informacionih tehnologija, koje su prikupile više od dva miliona evra investicija za svoje projekte.

Značaj ekonomske stabilnosti

Upoređujući položaj mladih u Srbiji sa njihovim vršnjacima u EU, profesor Ronald Sultana, stručnjak za karijerno vođenje i savetovanje upozorio je na sve izraženiji trend kasnog osamostaljenja mladih zbog nemogućnosti da nađu posao. Taj trend je posebno izražen u zemljama EU u kojima je ekonomska kriza proizvela najveće posledice, poput Španije, gde je svaki drugi mladi čovek nezaposlen. Po njegovoj oceni, u analizi uzroka sve su učestalije pojave da mladi ostaju da žive sa roditeljima, prevelika odgovornost se prebacuje na mlade, umesto da se traže konstruktivnija rešenja za izlazak iz ekonomske recesije. Govoreći o važnosti karijernog vođenja kao podrške i o potrebi da se ono prilagodi ne samo različitim društvenim uslovima u svakoj zemlji, već i različitim grupama mladih, Sultana je naglasio da ono, međutim, ne može biti rešenje za visoku nezaposlenost u uslovima veoma teških i nestabilnih ekonomskih okolnosti.

Sa takvim stavom saglasan je i profesor ekonomije Vladimir Vučković, član Fiskalnog saveta republike Srbije. Vučković podržava podsticanje lične inicijative kod mladih, koji u Srbiji i dalje većinom priželjkuju državni posao, ali upozorava da su dometi takve inicijative veoma ograničeni ukoliko

država upadne u finansijsku krizu. Prema njegovoj oceni, Srbija je počela da stabilizuje javne finansije, ali sa procenjenim ekonomskim rastom za ovu godinu od 0,5 do najviše 1 odsto ne mogu se obezbediti uslovi za značajniji rast zapošljavanja, za koje je potreban rast BDP između 4 i 5 odsto. S druge strane, ono što država može da uradi u trenutno veoma nepovoljnoj geopolitičkoj situaciji, jeste da ukine administrativne prepreke na koje se žale preduzeća i unapredi ambijent za saradnju privrede i obrazovnih institucija.

Na kraju dvodnevnog stručnog skupa, kroz rad četiri ekspertske grupe u oblastima unapređenja uslova za dostupnost obrazovanja i zapošljavanja, dalji razvoj kooperativnog obrazovanja, podsticanje kolektivnog liderstva i razvoj preduzetničkog duha i preduzetništva, definisani su predlozi za nastavak stručnog dijaloga u cilju preduzimanja konkretnih mera u realizaciji projekta „Podsticanje zapošljavanja mladih“.